

Spacer po Parku Akcji „Burza”

(Warszawa, ul. Bartycka)

W pierwszym dniu astronomicznej i kalendarzowej jesieni 23 września 2026 roku wybraliśmy się do Parku Akcji „Burza” w Warszawie, miejsca szczególnie ważnego dla historii stolicy i pamięci o wydarzeniach związanych z Powstaniem Warszawskim.

Zarząd Zieleni m.st. Warszawy

Teren dawnego wysypiska gruzu, zwożonego przez 20 lat ze zrujnowanych w czasie II wojny światowej zabudowań Warszawy, stał się dzięki działalności przyrody, zieloną wyspą na Mokotowie, a z czasem, za sprawą ludzi, został przekształcony w symboliczne miejsce pamięci bohaterów i ofiar Powstania Warszawskiego.

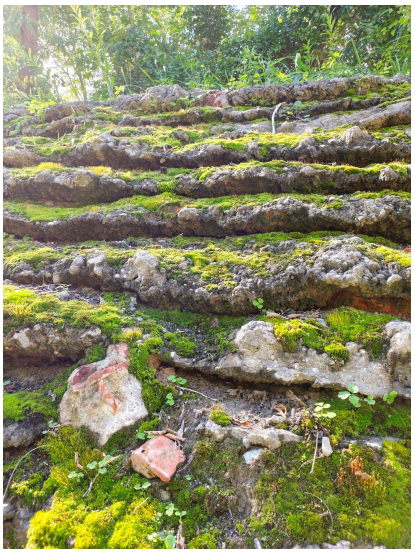
Ten park wyrósł na gruzach zniszczonego miasta i projekt jego uporządkowania zakładał, że ten fakt będzie podkreślany, a nie ukrywany. Stąd w wielu miejscach widoczne resztki budynków, wyeksponowane w metalowych klatkach na placu wejściowym do parku oraz wzdłuż schodów wiodących na Kopiec. Gabiony stały się znakomitym tłem do prezentacji informacji o historii tego miejsca, prezentowanej w postaci zdjęć i tekstów umieszczonych na planszach. Pokazują skalę zniszczeń i późniejszą odbudowę Warszawy.

Z gruzu powstały też ściany wąwozów, które porasta mech.

Prowadzą one do szlaku, łagodnie wznoszącego się zboczami Kopca Powstania Warszawskiego, którym można dotrzeć na szczyt. Alternatywna droga prowadzi schodami Alei Godziny „W”. Jest ich 350, ale dzięki szerokim podestom wejście na szczyt nie jest bardzo męczące i pozwala zatrzymać się choćby na chwilę, zachęca to do refleksji i uważnej obserwacji otoczenia.

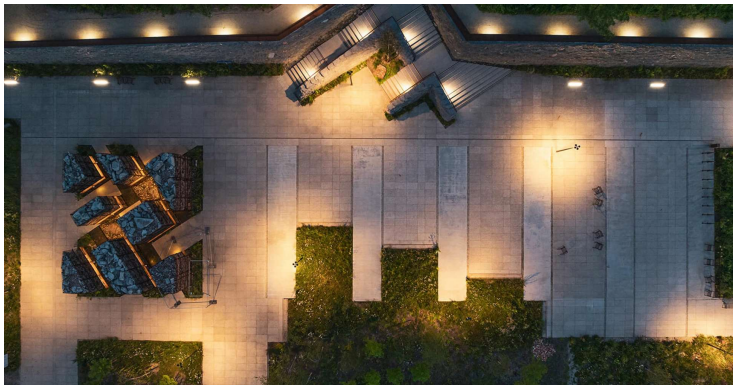

Wzdłuż drogi rozmieszczono fragmenty wojennych ruin Warszawy.
Szczególnie poruszającym elementem są drewniane krzyże umieszczone wśród zieleni. Upamiętniają one walczące w Powstaniu Warszawskim pododdziały oraz środowiska i grupy poległych cywilów, wspierających powstańców.

Na szczycie znajduje się dwupoziomowa platforma widokowa z górującym symbolem Polski Walczącej – Kotwicą, symbolem upamiętniającym bohaterów i ofiary Powstania Warszawskiego. Widzieliśmy pod Kotwicą ustawione znicze, a w czasie uroczystości, jakie odbywają się w tym miejscu, zapalane jest ognisko pamięci, zlokalizowane obok pomnika. Nasza wycieczka odbywała się w ciągu dnia, dlatego nie mogliśmy podziwiać nocnych podświetleń symbolu Polski Walczącej, światłem przypominającym płomień. Spektakularne jest także oświetlenie innych fragmentów parku. Zdjęcia można obejrzeć na stronie luxiona.com.pl.

luxiona.com.pl

luxiona.com.pl

Z górnego poziomu platformy rozciąga się interesujący widok na panoramę Warszawy, miasta powstałego z gruzów, których istnienie przypominają umiejscowione u podnóża Kopca gabiony.

Bardzo duże wrażenie zrobiła na nas kolekcja prezentowanych na tablicach na placu, u podnóża schodów, zdjęć dokumentujących zdarzenia i ludzi w sierpniu i wrześniu 1944 roku.
Park Akcji „Burza” jest nie tylko miejscem pamięci historycznej, ale również interesującym terenem o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
Przyroda tego miejsca została potraktowana z szacunkiem. Pojawiły się wprawdzie nasadzenia roślin zielnych i drzewiastych, ale należna miejsce zyskały te rośliny, które jako pionierskie kolonizowały tworzone gruzowisko. Pionierskie, a więc wyjątkowo wytrzymałe na niekorzystne warunki siedliskowe, zdolne z czasem zmieniać podłoże w przyjazne bardziej wymagającym gatunkom. To grupa roślin tak zwanych synantropijnych (gr. *syn* – razem, *anthropos* –człowiek), a więc towarzyszących człowiekowi przekształcającemu naturalne środowisko.
Te, które spontanicznie wkraczają na tereny zurbanizowane to gatunki ruderalne. To one, zwykle przez niewtajemniczonych nazywane pogardliwie chwastami, stały się zaczątkiem tworzenia zielonej wyspy na gruzowisku. Ich obecność we florze Parku, podobnie jak pionierskich drzew (klonu jesionolistnego, robinii pseudoakcji i in.), jest naturalnym etapem występującego wszędzie tam, gdzie istnieją rośliny, procesu sukcesji (przemiany roślinności od najprostszych zbiorowisk po najdoskonalsze – lasy). Pionierem badań nad florą zurbanizowaną w Polsce był profesor Roman Kobendza, twórca Katedry Botaniki Leśnej SGGW. Jego klasyczna praca „Roślinność ruderalna na gruzach miast polskich” (wydana formalnie na początku lat 50. XX wieku) dokumentowała powojenną sukcesję roślin na ruinach Warszawy.

Jedna z tablic informacyjnych poświęcona została małżeństwu Kobendzów, których działalność nie ograniczała się tylko do ochrony mazowieckiej przyrody, w tym utworzenia Kampinoskiego Parku Narodowego, wielu rezerwatów leśnych otaczających Warszawę czy odbudowy ogrodu botanicznego, ale dała podwaliny rozwoju ekologii miasta.

I właśnie takie miejsca naturalnej walki roślin o przetrwanie możemy podziwiać w Parku. Towarzyszą zieleni urządzanej, uporządkowanej przez człowieka i przypominają o niezwykłej sile przyrody.
Tablice zlokalizowane w różnych częściach parku dostarczają informacji także o bogatym świecie zwierząt, ptakach (ok. 20 gatunków), ssakach (nietoperze, lisy, jeże) i owadach, które znalazły w tej enklawie miejskiej dogodne warunki do życia.

Spacer w tym miejscu stał się okazją do historycznych kontemplacji, refleksji nad historią Warszawy i jej mieszkańców. Park Akcji „Burza” na mapie Warszawy ma szczególne miejsce, bo jest pięknym przykładem związku pamięci historycznej z codziennym życiem stolicy.

W obecnej formie Park Akcji „Burza” powstał w 2023 roku, a rok później otrzymał Europejską Nagrodę dla Miejskiej Przestrzeni Publicznej (*European Prize of Urban Public Space*) wydawaną przez Centrum Kultury Współczesnej w Barcelonie, za rewitalizację połączoną z upamiętnieniem historii, wykorzystanie gruzobetonu i szacunek dla dzikiej przyrody.

Tekst i zdjęcia Jola Stawicka